

הקללה של אוצרות נר-נוכבא

הרומאי, מבחינת ריכוז ומינהל. הוא הירבה בהטבעת מטבעות, אולם הטביע רישומים שלו על מטבעות רומאיות הנושאות את דגמיו.

המטבעות נחלקות לפי השנה המוטבעת עליהן: שנה ראשונה לגאולת ישראל, שנה שנייה לחרות ישראל. בשנה השלישית מופיע רק הציון, "לחרות ירושלים". במלחמה זו, אגב, החליף השם ישראל את השם המקובל עד כה, ציון. מרבית הדגמים על המטבעות הם של כלי-קודש מבית-המקדש. חלק מן המטבעות נושא שם השם אלעזר הכהן הגדול.

בתיאורים הרומאיים של המלחמה וסופה אין כל איזכור לשלל יקר-ערך שנלכד. במלחמה הקודמת תיארו הרומאים תיאור מפורט את כל אוצרות היהודים שלקחו. הפעם לא דובר על שום מימצא יקר-ערך ששללו. קשה הניח כי עבודת הכהן הגדול או ניהול ממלכה במשך שלוש שנים לא יצרה כלי-קודש או אוצרות יקר-ערך, ומכאן כי הם הוסתרו על-ידי המורדים. כשם שהפירות מידי-היהודה גילו מסמוני מטבעות, כסף ומגילות, ייתכן מאוד כי חלק ניכר מאוצרות ממלכת ברי-נוכבא לא נמצא עד היום.

מי רצח

את סוחר ארי?

לכן היה לסוחר הלונדוני יסוד לקבל את דברי סוחר ארי. כאשר נפגשתי עימו בלונדון, לפני כעשרה ימים, לא ידעתי על שיהות אלה, אולם כיוון שרצח סוחר ארי היה רשום בזיכרוני, שאלתי אותו בכדור-אגב אם הכיר את הסוחר. הוא הגיב כמעט בהתעלפות, וסירב להאמין כי סוחר ארי נרצח. כאשר הראיתי לו קיטעי-עיתונות שהיו עימי, המתארים את הרצח, נזכר כי אכן חדל לקבל קריאות-טלפון מסוחר ארי מזה כמה ימים. לבסוף סיפר לי את פרטי השירות בינו לסוחר ארי, עתה, כמוכר, אין לאותו סוחר לשם מה לבוא ארצה, אלא אם כן הוא יודע את זהות שותפיו של סוחר ארי.

מבדיקות שערכתי בישראל לאחר מכן התברר לי כי הבדואים הקשורים, כנראה, עם סוחר ארי, כפופים למרות קאדי באיזור יריחו, וייתכן כי המטמון מוחבא אצל הקאדי.

הרצח עצמו מהווה תעלומה למישטרת ישראל. הלוייתו של סוחר ארי היתה רבת-אדם, יותר מ-3000 מתושבי בית-לחם באו אליה, כאשר ראש-העירייה, אליאס פרייג, ספד לו. פרייג עצמו אמר לעיתונאים כי ייתכן שסוחר ארי נסחט על-ידי מישוה. המישטרה עצרה תושב רפיה, שהיו לו קישרי מיסחר עם הנרצח, ולטענת המישטרה הוא הסתכן עימו לאחרונה. המימ צאם הראו כי המכוננית של הנרצח עצרה ליד אתר-בנייה באיזור רמאללה, ליד רמות, ושם נורה צרור מת-מקלע לעבר הנגה, שנהרג במקום. לא נערך כל חיפוש בבגדיו, ולא נלקח ממנו מאומה. הנרצח נורה מכיוון ימין, ונראה כי הוא ניסה לצאת מן המכוננית, בפתחו את הדלת השמאלית, אולם מת.

ברור כי יצא לפגישה מכיוון שהכיר היטב את המטלפן אליו. ברור כי המטרה לא היתה שוד. הוא לא לקח עימו כל כסף, ובכלל לא נהג לעשות עסקות מחוץ לביתו או חנותו.

העובדה כי החזיק ברשותו את "אוצרות ברי-נוכבא" יכולה לזרוק אור אחר על כל הפרשה. ייתכן כי הרוצחים הם שותפיו, שחשבו כי רימה אותם, ושמכר את המטמון כאשר הוא מספר להם שהסוחר הלונדוני דוחה כל הזמן את בואו. ייתכן כי סירב לחלק עימם את דמי-הקדימה שקיבל. ייתכן גם כי קונים אחרים, שרצו באוצר רות, ושהוא סירב למכרם או ליתת-להם, הם שהרגו אותו. מתוך הנחה כי עם שותפיו הבדואים ייקל להם להסתדר.

דבר אחד ברור: מחזיקי "אוצרות ברי-נוכבא" ירצו כיום למכרם בכסף, ולשם כך יציעו למכירה. במקום או במאוזר יגיעו "אוצרות ברי-נוכבא" לסוחר-העתיקות קות, ואז יהיה אפשר להתחקות אחרי נתיב הקניות עד לרוצחים.

יגאל דביב

חיים וארכיאולוגים, לא ניתן להעריך שוויין. המרד הגדול של היהודים נגד הרור מאים בהנהגת ברי-נוכבא, פרץ 62 שנה אחרי חורבן בית שני. בשנת 132 אחרי הספירה, ונמשך שלוש שנים. המרד הוכן בהקפדה רבה, והונהג על-ידי

ב20 באוגוסט — שלושה שבועות לפני ראש-השנה — בשעות הערב, צילצל הטלפון בביתו של נסוראללה יוסף סוחר ארי, והוא החליף עם המטלפן כמה מילים. משסיים את השיחה אמר לאשתו כי הוא יוצא, ושישוב תוך זמן קצר. אשתו ראתה אותו נכנס למכונית המפוארת. בפעם הבאה ראתה אותו למחרת בבוקר, כשהובאה לזוהת את גופתו הנקובה בכדורי תתי-מקלע, שהיתה מוטלת ללא רוה חיים בתוך המכונית.

סוחר ארי היה מן הגדולים שבקרב סוחר-העתיקות בגדה. היתה לו חנות מפוארת בבית-לחם, וחנות נוספת של אביו ברבת-עמון. את מרבית אוצרות-העתיקות שלו החזיק ברבת-עמון, ובבית-לחם החזיק רק סחורה שנועדה למכירה לתיירים, או לתצוגה לקונים מיוחדים.

לסוחר ארי היו קשרים ענפים עם בדואים בירדן וגם בתחומי ישראל. בעיקר במידבר-יהודה. הללו היו דואנים למסור לו כל מיצאה שמצאו, אולם לא לפני שגמרו עימו על המחיר. עברו הזמנים שבהם ניתן היה לרכוש מבדואי מימצא יקר-ערך ב-פרסות. כיום יודעים הבדואים את שווי של כל דבר, כימעט כמו סוחר עתיקות ישראלי ממולח. יש להם גם סיפרות מיק-צועית, ובעיקר עין טובה, המלמדת אותם להבחין בין היקר לחסר הערך.

פוחדים

מישראל

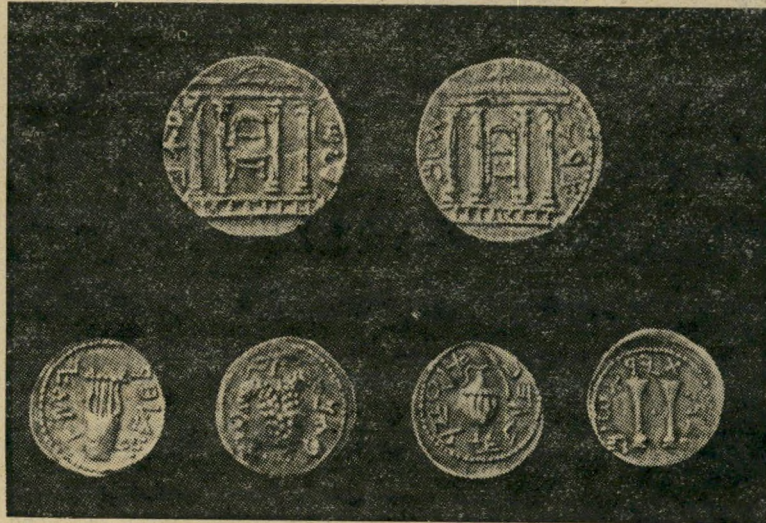
לפני שישה שבועות טילפן סוחר ארי ללונדון, לסוחר-העתיקות גדול שיש לו קשרים ענפים בישראל, ואשר עימו עשה סוחר ארי כמה עסקות בעבר.

סוחר ארי היה נרגש ביותר. הוא הפציר בסוחר הלונדוני כי יבוא מייד לישראל. אם יבוא ויביא עימו שני מיליון דולר במזומן, יוכל לרכוש את האוצר הגדול ביותר שהתגלה עד היום.

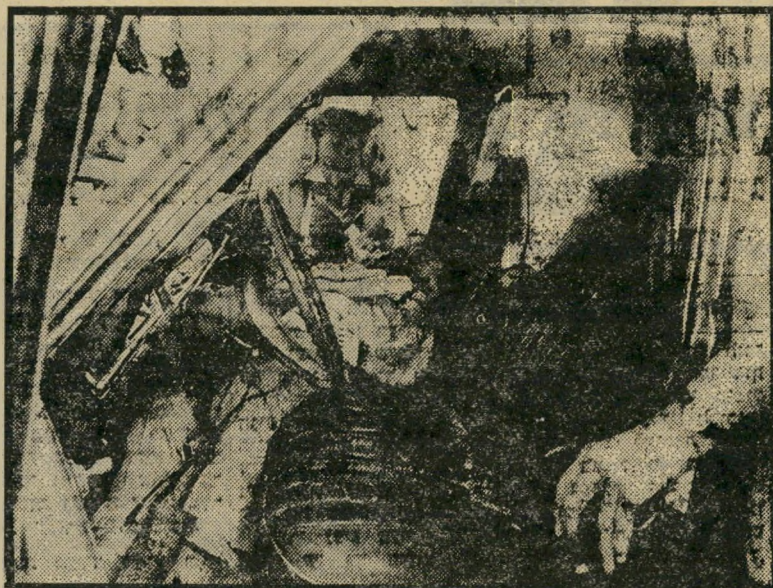
שני מיליון דולר זה סכום גדול, וסביב המימצאים התנהלו עוד כמה שיחות טלפון. במהלכן הסכים סוחר ארי לספר כי בידיו מה שכינה "אוצרות ברי-נוכבא" — מטמון ענק המכיל מיספר רב של מטבעות, שהוטבעו בידי ברי-נוכבא, וכן חפצי כסף וזהב לרוב, ומגילות כתובות בעברית ובארמית.

המטמון התגלה והובא לו על-ידי כמה בדואים, שהם שותפיו לעיסקה. הם לוחצים עליו למכור את המטמון במהירות, כי הם פוחדים פן יתגלה הדבר לשלטונות ישראל, שישומו עליהם יד, ויקחו את אוצרות ברי-נוכבא ללא תמורה. לכן פנה סוחר ארי לסוחר הלונדוני, בידועו כי זה מסוגל לגייס במהירות סכומים כאלה. כשבוע לפני הירצחו דרש סוחר ארי מן הסוחר כי יבוא מייד, אחרת העיסקה תבוטל, והוא יציע את אוצרות ברי-נוכבא לאחרים. כאשר הפציר בו הסוחר להמתין עד לבואו ארצה לקראת יום-הכיפורים, סירב סוחר ארי להמתין זמן כה רב, ולבסוף הסכים לקבל כמה עשרות אלפי דולרים כמקדמה. להבטחת הסחורה, עד לבוא הסוחר מלונדון ביום-הכיפורים.

סוחר ארי חזר ותיאר לפני הסוחר את המטמון כ"אוצרות ברי-נוכבא", ולפי התיאורים העריך הסוחר הלונדוני כי הם שווים עשרות רבות של מיליוני דולרים. פרט למגילות, שעד לפיענותן בידי מומי

מטבעות ברי-נוכבא — שיחה מיסתורית בלונדון

גופתו של סוחר ארי במכוננית-הרצח גופה נקובת-כדורים ברמאללה

התנא רבי עקיבא והלוחם שימעון בן-קוסביה. המורדים המתינו עד שהקיסר הרומאי דאו, אדריאנוס, יעזוב עם צבאו את המרחב. כאשר פרץ המרד היה על הקיסר לשגר צבא מבריטניה.

המלחמה השמידה כליל את היישוב היהודי. יותר מחצי מיליון נפש נהרגו במהלכה. ועוד כמיספר הוזה ברחו מן הארץ. המלחמה הראיגה את הרומאים,

על ברי-נוכבא ומרידתו יש מימצאים מעטים ביותר, רובם של הרומאים. השריי דים היחידים שהתגלו היו המטבעות שהטביע ברי-נוכבא. כמה מגילות וכלי בית שונים.

מימצאים ניכרים שהוסיפו פרטים, התגלו בחפירות מידי-היהודה, שנוהלו על-ידי ייגאל דיין. אלה הראו כי ברי-נוכבא הנהיג בישראל שילטון דומה בשיטתו לשילטון